

ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ

Τα είδη των μετοχών

Επιθετική μετοχή

Η επιθετική μετοχή, έναρθη ή σπανιότερα άναρθη, **λειτουργεί ως επίθετο** και προσδιορίζει ουσιαστικά ή αντωνυμίες. **Απαντά σε κάθε χρόνο** που έχει μετοχή και δέχεται άρνηση **ού**, όταν εκφράζει κάτι πραγματικό, και σπανιότερα **μή**, όταν δηλώνει κάτι υποθετικό ή υποκειμενικό. Η επιθετική μετοχή λέγεται και αναφορική, γιατί **ισοδυναμεί με δευτερεύουσα αναφορική πρόταση**.

Έπορεύθησαν ές Απολλωνίαν, Κορινθίων οὔσαν ἀποικίαν.

Κατηγορηματική μετοχή

Η κατηγορηματική μετοχή είναι **πάντα άναρθη, απαντά σε όλους τους χρόνους** που έχουν μετοχή και αναφέρεται **στο υποκείμενο ή στο αντικείμενο του ρήματος** από το οποίο εξαρτάται. Δέχεται **άρνηση ού** και μεταφράζεται συνήθως με τα «ότι», «πως», «που» + οριστική ή με το «να» + υποτακτική:

Ραδίως έξελεγχθήσεται ψευδόμενος.

Με κατηγορηματική μετοχή συντάσσονται τα:

- α. είμι, γίγνομαι, ύπάρχω**· η μετοχή έχει θέση κατηγορουμένου, μεταφράζεται ως ρήμα, ενώ η μετάφραση του ρήματος παραλείπεται
- β. δῆλός είμι** (είμαι φανερός), **διαβιῶ / διαμένω** (ζω κάπου μόνιμα), **διάγω / διαγίγνομαι** (περνῶ τον καιρό μου), **ού διαλείπω** (δε σταματῶ), **διατελῶ** (είμαι συνεχῶς), **λανθάνω** (μένω απαρατήρητος), **οἶχομαι** (έχω φύγει), **τυγχάνω** (συμβαίνει να είμαι, είμαι), **φαίνομαι / φανερός είμι** (είμαι φανερός), **φθάνω** (προφταίνω)· τα ρήματα αυτά μπορεί να αποδοθούν με τροπικό επίρρημα και η κατηγορηματική μετοχή που εξαρτάται από αυτά με ρήμα
- γ. ρήματα που σημαίνουν έναρξη, λήξη, καρτερία, ανοχή, κάματο**
- δ. ρήματα που σημαίνουν αίσθηση, γνώση, μάθηση, μνήμη και τα αντίθετά τους**
- ε. ρήματα που σημαίνουν αγγελία, δείξη, έλεγχο**
- στ. ρήματα που σημαίνουν ψυχικό πάθος.**

Επιρρηματική μετοχή

Η επιρρηματική μετοχή είναι άναρθη, **λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός** και εκφράζει τις επιρρηματικές σχέσεις του χρόνου, της αιτίας, του σκοπού, της υπόθεσης, της εναντίωσης, της παραχώρησης ή του τρόπου. Έτσι, μια επιρρηματική μετοχή μπορεί να είναι, αντίστοιχα, **χρονική, αιτιολογική, τελική, υποθετική, εναντιωματική, παραχωρητική, τροπική**.

- 1. Η χρονική μετοχή** απαντά σε όλους τους χρόνους που έχουν μετοχή (εκτός του μέλλοντα), **κατά κανόνα σε χρόνο αόριστο**· δέχεται άρνηση **ού** ή **μή**. Δηλώνει **πράξη σύγχρονη ή προτερόχρονη** (σπανίως υστερόχρονη) αυτής που σημαίνει το ρήμα της πρότασης και μεταφράζεται με έναν από τους χρονικούς συνδέσμους + οριστική ή υποτακτική. **Ισοδυναμεί με δευτερεύουσα χρονική πρόταση**.

Έπαιάνιζον ἅμα πλέοντες.

- 2. Η αιτιολογική μετοχή** απαντά σε όλους τους χρόνους που έχουν μετοχή (σπανιότερα σε μέλλοντα)· δέχεται άρνηση **ού**, μεταφράζεται με τους αιτιολογικούς συνδέσμους «γιατί», «διότι», «επειδή» + οριστική και είναι δυνατόν να συνοδεύεται για έμφαση από τους προσδιορισμούς *διὰ τοῦτο, διὰ ταῦτα, ἐκ τούτου, οὕτως*. **Ισοδυναμεί με δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση** και δηλώνει:

- α. Αντικειμενική-πραγματική αιτία**· ενδέχεται να συνοδεύεται από τα μόρια *ἄτε (δή), οἷον (δή), οἷα (δή)* και αποδίδεται στη μετάφραση με το «επειδή (πράγματι)»: *Καί διὰ τοῦτο ὀργισθεῖς Ἀπόλλων κτείνει Κύκλωπας.*

β. Υποκειμενική αιτία· η μετοχή αυτή συνοδεύεται από το *ὥς* και μεταφράζεται με μία από τις εκφράσεις «επειδή κατά τη γνώμη μου», «με την ιδέα ότι»: *Καὶ ὥς προθυμοτάτοις οὔσιν ὑμῖν χάριν εἴσεται Κύρος.*

3. Η τελική μετοχή απαντά σε χρόνο μέλλοντα και δηλώνει σκοπό· δέχεται άρνηση *μή*, τίθεται συνήθως με ρήματα κίνησης και μεταφράζεται με το «για να» + υποτακτική. **Ισοδυναμεί με δευτερεύουσα τελική πρόταση** και, όταν συνοδεύεται από το *ὥς*, δηλώνει σκοπό υποκειμενικό:

Κλέαρχος διέβη παρὰ τὸν Φαρνάβαζον μισθὸν ληψόμενος.

4. Η υποθετική μετοχή απαντά σε όλους τους χρόνους που έχουν μετοχή (εκτός του μέλλοντα) και δηλώνει την προϋπόθεση κάτω από την οποία μπορεί ή θα μπορούσε να συμβεί αυτό που σημαίνει το ρήμα της πρότασης. Η υποθετική μετοχή δέχεται άρνηση *μή* και μεταφράζεται με τα «αν», «εάν», «σε περίπτωση που» + υποτακτική.

Ισοδυναμεί με δευτερεύουσα υποθετική πρόταση:

Νικήσαντες ἀπάντων τούτων ὑμεῖς κύριοι ἔσεσθε.

5. Η εναντιωματική μετοχή απαντά σε όλους τους χρόνους που έχουν μετοχή (εκτός του μέλλοντα) και δηλώνει εναντίωση προς αυτό που σημαίνει το ρήμα της πρότασης· δέχεται άρνηση *οὐ* και μεταφράζεται με τις εκφράσεις «αν και», «μολονότι», «ενώ», «παρόλο που» + οριστική· συχνά συνοδεύεται για έμφαση από λέξεις όπως καί, καίπερ, καίτοι, πάνυ, καί ταῦτα, ενώ στην πρόταση μπορεί να υπάρχουν ο αντιθετικός σύνδεσμος ὅμως ή τα επιρρήματα εἴτα, ἔπειτα, κἄτα. Η εναντιωματική μετοχή **ισοδυναμεί με δευτερεύουσα εναντιωματική πρόταση**: *Κυρία γενομένη τοσούτων ἀγαθῶν οὐκ ἐφθόνησεν τοῖς ἄλλοις.*

6. Η παραχωρητική μετοχή απαντά σε όλους τους χρόνους που έχουν μετοχή (εκτός του μέλλοντα) και δηλώνει παραχώρηση προς αυτό που σημαίνει το ρήμα της πρότασης· δέχεται άρνηση *οὐ* και μεταφράζεται με τις εκφράσεις «κι αν ακόμη», «ακόμη κι αν» + οριστική ή με το «και να» + υποτακτική. Είναι δυνατόν να συνοδεύεται από μόρια, συνηθέστερα τα καί, μηδέ, οὐδέ, και **ισοδυναμεί με δευτερεύουσα παραχωρητική πρόταση**.

7. Η τροπική μετοχή απαντά συνήθως σε χρόνο ενεστώτα και δέχεται άρνηση *οὐ*· μεταφράζεται με νεοελληνική τροπική μετοχή, με τροπικό επίρρημα ή εμπρόθετο προσδιορισμό, με ρήμα + «και» ή με τα «ενώ», «καθώς» + οριστική και «με το να» + υποτακτική· όταν έχει άρνηση, μεταφράζεται με το «χωρίς να» + υποτακτική:

Ἀφίκοντο πρὸς ἡμᾶς τὴν ἐπιστολὴν φέροντες.

Το υποκείμενο της μετοχής

Η μετοχή συμφωνεί κανονικά με το υποκείμενό της στο **γένος**, στον **αριθμό** και στην **πτώση**

Η **επιρρηματική μετοχή** διακρίνεται σε:

α. Συνημμένη· το υποκείμενό της έχει και άλλη συντακτική θέση στην πρόταση. Συνημμένες είναι οι τελικές και ενίοτε οι υπόλοιπες επιρρηματικές μετοχές:

Ἔπεμψε Θεόπομπον εἰς Λακεδαίμονα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα. [τελική, το Α του Ρ είναι και Υ της μετοχής.]

β. Απόλυτη· το υποκείμενό της είναι λέξη που δεν έχει άλλη συντακτική θέση στην πρόταση, αλλά λειτουργεί αποκλειστικά ως υποκείμενο της μετοχής. Η απόλυτη μετοχή τίθεται σε πτώση γενική (γενική απόλυτη) ή αιτιατική (αιτιατική απόλυτη):

1. Με γενική απόλυτη εκφέρεται κάθε επιρρηματική μετοχή προσωπικού ρήματος, εκτός της τελικής:

Κρέοντος βασιλεύοντος οὐ μικρὰ συμφορὰ κατέσχε Θήβας. [χρονική]

2. Με αιτιατική απόλυτη εκφέρεται η μετοχή απρόσωπων ρημάτων ή εκφράσεων. Η μετοχή αυτή τίθεται σε αιτιατική ουδέτερου γένους ενικού κυρίως αριθμού. Η απόλυτη μετοχή σε αιτιατική είναι κυρίως εναντιωματική και σπανιότερα χρονική, αιτιολογική ή υποθετική.